

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 6. maja 1863. ~

Gospodarske stvari.

Kako je z govejo kugo na dalje.

Žalostne novice so došle pretekli teden c. k. vladi ljubljanski. Goveja kuga se čedalje bolj razširja na Kranjskem.

Na Kočevskem. Iz Hrvaškega in sicer iz čubrske okolice se je pritepla bolezen na Kranjsko v vas Papež kočevskega okraja; ta vas je le četrt ure od Hrvaškega. Brž ko je župan osivniški naznanil bolezen gosposki kočevski, se je podala komisija v okuženo vas, in je pobiti dala dvojje že bolnih goved, eno pa na videz še zdravo ravno tistega gospodarja. Tako 24. dan aprila ni bilo nobene bolne živine več. Ali se bo s tem zatrla kuga v tem okraju, ni še gotovo, ker v čubrskem kantonu imajo več bolne živine in se je bati, da še več kuge pride čez mejo hrvaško, dokler ne dobimo, česar je naša c. k. vlada že prosila, vojakov na pripomoč za varstvo meje in za čuvanje nad kužnimi vasmí.

Na Notranjskem. V Jakovcah, okraja vipavskega, je v enem hlevu poginilo do 26. aprila troje goved; preiskovanje tistega vola, ki je 26. aprila poginil (pogin prvega živinčeta je gospodar zamolčal) je kazalo, da ga je kuga zadavila. Lesem pa se je zasejala bolezen tako, da je gospodar S. na sejmu v Sesani na Primorskem 13. aprila (ko se še nič vedilo ni, da je kuga v teh krajih) zamenil od nekega kmeta iz Novega grada (Castelnuovo) kravo, ki mu je domá kmali zbolela in okužila tudi domača vola. Štorila je c. kr. vipavska gosposka brž vse, kar postava veleva; do 3. maja ni bilo slišati, da bi se bila kuga še v kakem drugem hlevu prikazala. — V bistriškem kantonu je kuga se prikazala v Bukovici in v Zagorji, v senožeškem kantonu v Dolnji vasi. V Bukovici je v 6 hlevih zbolelo do 1. majnika 12 goved, 6 jih je poginilo, 6 se jih je pobilo, zraven teh pa še 17 na videz zdravih, ki so bile z bolnimi skupaj; v Zagorji jih je poginilo 5, pobilo se jih je 3, v Dolenji vasi jih je poginilo 4, pobilo 1. 3. maja ni bilo nikjer več bolne živine, ker se je vse bolno in sumljivo iz poti spravilo. Tudi v Jakovcah nič. Ali pa ni že iskra kuge še kam drugam padla, se ne vé. Gosposke storé vse, kar je le mogoče, da se gasí plamen.

Čeravno se prav s prstom ne more pokazati, kako se je pritepla v Bukovico, kake pol ure od notranjske Bistrice, in pa v Zagorje, vendar vse kaže, da je zanešena bila iz Primorskega ali iz sejma v Lokvi in Rodiki, kantona sezanskega, po ondi kupljeni živini ali pa po cunjah, ki so na dveh vozovih iz Dolenj v Istri prišle v Zagorje. Zlo verjetno je pa zato, ker ravno v tistih hišah, kamor je ptuje blago iz omenjenih

krajev še tačas prišlo, ko meja še ni bila zaprta in se še nič vedilo ni, da je bolezen na Primorskem.

V vsaki kanton pride ali pa je že ena kompanija vojakov, da čujejo na stražah, da se ne zatrosi kuga dalje in da se spolnujejo ukazi; pomagajo jim tudi žandarji in domači stražniki.

Slišali smo že nektere čuditi se, da govejo kugo postavljamo zdaj zmiraj na čelo „Novic“. Čudno je le — pravimo mi — da se kdo mora čuditi temu našemu ravnanju. Po naših mislih ni za deželo našo in za dežele sosedne zdaj nič bolj važnega, kakor je ta nadloga, ki žuga ubogim našim kmetom pobrati veliko živine — največi kapital dežele! Treba je tedaj, da v eno mer pridigovamo gospodarjem našim: „varite se, varite se!“ in da zmiraj vejo, kako se temu ali unemu kraju bliža nevarnost. Ker dozda pod milim Bogom ni zdravila zoper to bolezen, je edino, da se zdaj zapre vsaka vas pred drugo, in vsak gospodar sam pred drugim. Goveja kuga se pritepe kakor tat skrivé zdaj sém zdaj tje, kadar si kupi ali zamenja gospodar goveje živine ali če pride v njegov hlev kak človek ali druga žival, pa mu prinese na obleki, na nogah, na koži kužnine le za celó malo trohico, ali pa po frišnih kožah, parkljih itd. kužne zaklane živine. Ne le, da imamo kugo že domá, smo obdani od hrvaških in primorskih kužnih krajev. In to dela nevarnosti toliko več.

Navadne premije za kobile in žebice

se bojo za kranjsko deželo letos dobile v Kranji, in sicer 29. avgusta (vélikega srpana) predpoldne.

Natoroznanske stvari.

Nekaj o luni.

Spisal Ogrinc Viljem.

IV. Fizična (naravna) podoba lune; — lunina površina.

(Dalje.)

§. 33. a) Noči so dvojne na luni: ena stran, to je, tista, ktere mi ne vidimo, ktera pa tudi zemlje ne vidi, ni od zemlje razsvitljena; zvezde ji pa migljajo s prav svitlo lučjo, — druga, k nam obrnjena stran lune, vidi ponoči: zemljo 14krat svitljejo, kakor nam sije luna. Zemlja je proti poldne luninega časa: v mlaji; popoldne (ki trpi 7 d. 9 u.) je „srpnata“, kadar solnce zahaja (za luno), je polovica svitla, o polnoči je „polna“ ali „v šipu“, in odtod se začne zmanjšavati. To ni veljavno za vse kraje lune, marveč le za sredščino lune.

b) Zemlja se vidi na luni skoro 4krat več, kakor mi vidimo luno. Pa svitloba ni zmiraj enake barve. V diru in tiru časa se spreminja vsakratna zemeljska